

POHYBLIVÁ ARMÁDNÍ ZÁKLADNA

Polní zásobovací systém je v naší armádě již delší dobu různým způsobem přehodnocován. Cílem této snahy je zkrátit a zjednodušit přepravu materiálu od výrobce k spotřebiteli. Podle dosavadních zkušeností jsou největší rezervy ve zkrácení manipulace materiálem na jednotlivých zásobovacích stupních případně vynechání některých stupňů v celkovém zásobovacím procesu.

Jedním z těchto stupňů je **pohyblivá armádní základna**. Současná organizace a činnost PAZ neodpovídá plně rostoucím požadavkům kladeným na materiální zabezpečení vojsk. To je dáno některými činiteli, ovlivňujícími činnost PAZ v těchto směrech:

a) Materiální zabezpečení organizují po odborné linii různí funkcionáři (ZT, ZVTV, NŠ) a přímo velitelé z obou existujících míst velení (TVS a VS). Tato decentralizace neodpovídá obecnému požadavku zjednodušení velení. V PAZ, jako výkonném orgánu, se tento problém projevuje ještě výrazněji, protože velitel PAZ je podřízen pouze praporu obsluhy a dopravní útvaru a armádní sklady jen z hlediska rozmisťování a přemisťování (tzv. posádkového velitele).

b) Tím, že není dořešen celkový zásobovací systém, nelze dořešit ani součinnost jednotlivých článků, tedy ani PAZ.

c) Mírová naplněnost a tím i připravenost neodpovídá naplněnosti podobných velitelství a štábů srovnatelných jak počtem osob a techniky, tak i složitostí plněných úkolů.

d) Vybavenost prostředky velení (především pokud jde o jejich dosah) neodpovídá požadavkům materiálního zabezpečení

čení soudobých operací, které si vyžaduje časté dělení PAZ. Navíc jsou tyto prostředky podřízeny převážně velitelům a náčelníkům týlových útvarů a zařízení a jejich neúčelnější využití velitelem PAZ je tím ztíženo.

Jde tedy především o činitele existující mimo PAZ i mimo stupeň armády, zčásti o vlastní organizaci a úkoly PAZ. Nejslabším článkem PAZ je její velitelství, a to jak vzhledem k silám a prostředkům, které má k dispozici, tak i vzhledem k pravomoci při celkové zásobovací činnosti.

Chybí zde funkcionář, případně štáb, který by ve smyslu nedílné velitelské pravomoci odpovídal náčelníku týlu armády (veliteli) za splnění všech úkolů PAZ. Současným hlavním úkolem velitelství je pouze řídit PAZ tak, aby byly vytvořeny podmínky k plnění úkolů dopravními útvaru a armádními sklady.

Rostoucí požadavky na velení a na přenos informací vůbec, jakož i zavádění moderních prostředků, můžeme uspokojit pouze při přísném centrálním využití těchto prostředků.

Z těchto důvodů je žádoucí upravit organizaci a řízení pohyblivé armádní základny tak, aby velitel PAZ byl ve smyslu nedílné velitelské pravomoci jediný funkcionář, odpovědný ZT (veliteli) po všech stránkách činnosti pohyblivé armádní základny.

K tomu by byla účelná opatření:

a) Plně podřídit veliteli PAZ armádní dopravní prostředky a armádní sklady.

b) Přenést část úkolů a tedy i pravomoci a odpovědnosti z dopravního oddělení, jakož i všech materiálních oddělení

armády na velitelství, útvary a zařízení PAZ.

c) Zabezpečit přenos informací o stavu materiálního zabezpečení vojsk nejrychlejší cestou a způsobem do PAZ tak, aby zde byly dostatečně aktuální. Z týlového velitelského stanoviště armády dále předávat do PAZ informace (rozkazy) vycházející z úkolů stanovených vojskům, to znamená pořadí a stupeň zabezpečení vojsk a druhy materiálu, místo a způsob zabezpečení, případně další úkoly, které vyplynou z plánu týlového zabezpečení (velení vojskům).

Na základě těchto podkladů kalkulovat přímo v PAZ potřebu a zabezpečení materiálem, jakož i plánovat přísun.

Rozdělovníky na materiál a současně žádanky na přísun by zpracovávaly armádní sklady. Štáb [velitelství] PAZ by pak zpracoval plány přísunu. Tímto způsobem vyhotovená dokumentace by vycházela z konkrétních znalostí možnosti PAZ (skladů a dopravních útvarů). Přísuny by mohly probíhat skutečně nepřetržitě, bez dlouhého zdržování, na základě postupně vyhotovených podkladů (dosavadním způsobem zpracovaný plán přísunu jedenkrát za 24 hodin nerespektuje dostatečně změny v situaci). PAZ by plánem přísunu dávala náčelníku týlu armády na vědomí množství a druh materiálu přísunovaného vojskům.

Ke splnění těchto požadavků bylo by nutné vytvořit podmínky odpovídající spojovací technikou a postupným zaváděním potřebné výpočetní techniky.

K rychlé a nenadálé úhradě materiálu vojskům bylo by účelné vytvořit pouze malou pohyblivou zálohu materiálu, která by byla umístěna poblíže TVS k přímému použití náčelníkem týlu armády. Použití záloh by pak bylo současně rozkazem pro velitele PAZ vytvořit zálohu novou.

d) Dále by bylo nutné sloučit velitelství, dopravní útvary, sklady a prostředky zabezpečení jejich činnosti do organizačního celku svazkového typu, který by byl vytvořen rámcově již v míru. Velitelství tohoto svazku by řídilo bojovou

a politickou přípravu dopravních útvarů, předurčených funkcionářů armádních skladů, zpracování operačních příprav a jiné další úkoly.

Organizace by byla uzpůsobena tak, aby bylo možno z PAZ vyčlenit další dvě části o různé síle, schopné plnit v rámci zásobovacího procesu relativně samostatný úkol. Tuto schopnost musí mít nejen výkonné, ale i řídicí prvky, které musí být zabezpečeny spojovacími prostředky. To by vyžadovalo mít ve štábu dvě skupiny velení výdejních míst, které by v případě potřeby posílením jak řídicích orgánů a prostředků, tak i výkonných prostředků, zabezpečovaly členění PAZ.

Prostředky praporu obsluhy by rozvínovaly výdejní místo v PAZ, které by zabezpečovalo všechny útvary a zařízení v PAZ, rozmístěné poblíž PAZ, jakož i zásobovací proudy přijíždějící do PAZ.

Protože při organizaci velkého počtu týlových útvarů a zařízení je řízení PAZ značně náročné a do velké míry závislé na součinnosti, je výhodné organizovat útvary a sklady do společných celků.

Automobilní prapory a cisternový prapor jsou v podstatě rozděleny na tři části po čtyřech rotách (munice, PHM a ostatní materiál), což odpovídá navrhované organizaci do tří praporů. Přitom by bylo účelné dodržet zásadu, že v případě potřeby je velitel PAZ oprávněn použít dopravní jednotky jednoho praporu ve prospěch kteréhokoli druhu materiálu, poněvadž spotřeba materiálu, tedy i potřeba přísunu se bude v závislosti na situaci měnit. Navrhovaná organizace by značně zjednodušila řízení zásobovacího procesu v pohyblivé armádní základně.

Sloučením dopravních útvarů a skladů by došlo k centrálnímu, kvalifikovanému a tedy kvalitnějšímu řízení společných problémů, kterými se dříve zabýval každý zvlášť, tím i k úspoře pracovníků (bojové zabezpečení, materiální a technické zabezpečení a jiné).

Nevýhodou navrhované organizace je prohloubení „specializace“ dopravních útvarů a jednotek podle druhu materiálů

a v důsledku toho i jejich složitější použití v rámci centralizovaného řízení dopravy při zásobování jinými druhy materiálu. Tento nedostatek má však, i když poněkud v jiné formě již dosavadní organizace.

Značná část materiálu nepravidelné spotřeby představuje především náhradní díly a součástky v širokém sortimentu. Proto správný odhad druhů a množství materiálu je obtížný, přičemž limitující pro opravy techniky a tudíž její bojovost nebude celkový sortiment, ale nedostatek jednotlivých dílů či součástek. To má bezprostřední vliv na využitelnost dopravních prostředků, na kterých je tento materiál naložen. Bylo by proto účelné snížit množství materiálu nepravidelné potřeby v příslušných skladech (v tom především náhradních dílů a součástek), a to nejen na stupni armády, ale i na ostatních stupních zásobování, kde je materiál trvale uložen. Snížení zásob náhradních dílů a součástek ve skladech bylo by možné vyrovnat v odpovídajícím rozsahu zvýšením zásob u technických zařízení. Etap a prostředků technického zabezpečení bylo by nutné více využívat k zásobování podřízených stupňů (obdobně jako je tomu při zásobování zdravotnickým materiálem), a naléhavé potřeby součástek a náhradních dílů uhrázovat jednotlivými odběry bez ohledu na plánování dílů přísunu, případně i s využitím vzdušné dopravy.

Poněkud odlišná situace vzniká při vytváření **zásobovacích kompletů a zásobování s vynecháním podstatné části ložných prací** v OPFZ, PAZ a v plukovních skladech ve smyslu návrhu zásobovacího systému [Sborník týlu MNO — Zvláštní číslo 1964]. To může mít značný vliv na zkrácení zásobovacího procesu. Vynechání PAZ jako zásobovacího stupně však nelze chápat absolutně; veliteli (náčelníku týlu) armády musí být do jisté míry ponechána možnost ovlivňovat dělení přísunovaného materiálu podle úkolů, které vojskům stanovil, jakož i na základě lepší znalosti materiální situace u vojsk. Za-

chování nedílné velitelské pravomoci a odpovědnosti i v oblasti materiálního zabezpečení, vyžaduje mít možnost rozdělovat došlé komplety, vyjímát z nich část materiálu nepotřebného pro přísun, případně zabezpečit posílení dalším materiálem v duchu potřeby vojsk.

Činnost PAZ by za této situace proto spočívala:

a) v řízení vozidel s naloženým materiálem do zásobovacích proudů — tedy činnost především dispečerská;

b) v manipulaci a ostatním materiálem pomocí ložných prací.

Podobná činnost, ale v jiném vzájemném poměru a snad jinak organizovaná, probíhá i v současných podmínkách. Této manipulaci v PAZ by podléhal především materiál nepravidelné spotřeby a část materiálu určeného vojskovým svazkům a do výdejních míst, což představuje podle předpokládané spotřeby denně asi 1 000 až 1 200 tun materiálu — tedy přibližně jednu čtvrtinu materiálu přísunovaného vojskům armády. Kromě toho je nutné určovat v armádních skladech určité zásoby materiálu, umožňující zvýšit množství některého přísunovaného materiálu. Přísun organizovaný s vynecháním stupně armády a pluku by znamenal vysoký nápor na svazek a zejména přečerpávání pohonných hmot z velkých nádrží do malých obalů se zdá pro svazek jako těžko splnitelné. Proto část tohoto úkolu by musela převzít armáda. Vzhledem k nedostatečným podkladům o materiálních kompletech nelze hodnotit snížení práce v PAZ; protože však i za současného stavu hlavní podíl manipulace tvoří materiál určený vojskovým svazkům a armádním útvarům a materiál nepravidelné spotřeby, nelze předpokládat, že by došlo ke snížení manipulace o více jak 50 %.

V posledním návrhu úprav polního zásobovacího systému se při obtížnosti stanovení zásobovacích kompletů připouští možnost jako přechodný stav **upravit zásobování při současných kalkulačních jednotkách** (bez vytváření zásobovacích kompletů [Vojenská mysl 5/1969 — pplk.

ing. Karel Ešpander) s důrazem na snížení manipulace materiálem zavedením rozdělovacích míst. K tomu jsou u některých druhů materiálu vytvořeny dostačující podmínky.

Vycházíme-li z předpokládané spotřeby munice a potřeby jejího dělení na stupni týlu armády, můžeme dospět k těmto závěrům:

— k vševojskovým svazkům je usku-tečňován největší objem přísunu, který spolu s přísunem pro jím přidělené prostředky činí kolem 90 %;

— přísun k hlavníovým dělostřeleckým a protiletadlovým svazkům a útvarům je složen z několika málo druhů střeliva;

— největší manipulace je nutná u přechoťního střeliva.

Vzhledem k této situaci je převážná část munice určena pro jednotlivé celky, municí doprovázenou od frontu k armádě není třeba překládat, ale naložené dopravní prostředky lze převážně rozdělovat nebo u nich vyměňovat vleky. Je-li munice přepravována na nákladních automobilech desetitunových s pětitunovými vleky, s využitím koeficientu nosnosti 0,8, je možné přísun z více jak 90 % rozdělit bez manipulace ložních prací při zaokrouhlení objemu přísunu $\pm 10\%$ ve vztahu k průměrné denní spotřebě.

Tyto předpoklady nejsou na závadu propočtu a to proto, že:

— bude-li munice nakládána na vozidla s menší kapacitou nebo menším koeficientem nosnosti, bude jí možné dělit ještě přesněji;

— množství přísunované munice se může zaokrouhlovat v souladu s nestejnými zásobami u vojsk a předpokládanou potřebou ve smyslu stanovených úkolů.

Odlišným způsobem je nutné posuzovat situaci ve službě zásobování PHM, a to z toho důvodu, že potřeba a možnosti přísunu pohonných hmot a manipulace s nimi není závislá jen na dopravních prostředcích, které je vezou, ale i na obalových prostředcích.

Vycházím z předpokladu, že armáda bude přebírat pohonné hmoty od frontu pouze do velkých obalů (nádří). Malé obaly budou frontové základny naplňovat pohonnými hmotami především ve prospěch frontových útvarů a svazků, usku-tečňujících odběr přímo od frontu.

Porovnáním jednodenní předpokládané spotřeby pohonných hmot armádou s kapacitou malých obalů v armádním skladu PHM a u automobilního cisternového praporu, lze dospět k závěru, že v PAZ může být denně zmanipulována maximálně jedna třetina z průměrné denní spotřeby pohonných hmot (k tomu beru v úvahu pouze hledisko kapacity obalů). Svazky a armádní útvary mají poměrně nízkou kapacitu cisteren a nádří (celkem kolem 20 % průměrné denní spotřeby), a proto je nutné přečerpávat (rozdělovat) pohonné hmoty do malých obalů téměř z 50 % až při jejich výdeji v divizních skladech a ve výdejních místech armády. Z celkového objemu spotřeby pohonných hmot armády připadá kolem 75 % na spotřebu vševojskových svazků. To vše se projevuje v složité manipulaci s pohonnými hmotami prostředky armády jak v pohyblivé armádní základně tak i při jejich výdeji.

Z toho lze učinit závěr, že i ve službě zásobování PHM je možné na stupni týlu armády organizovat přísun pouhým rozdělením vozidel (bez manipulace materiálu v PAZ) v rozsahu 50 — 70 % průměrné denní spotřeby.

Složité ložné práce v PAZ si vyžádá zásobování ostatními druhy materiálu. K stanovení reálných údajů by bylo nutné zpracovat rozbor po jednotlivých druzích materiálu. Podle existujících podkladů však můžeme říci, že na stupni armády včetně ve výdejních místech bude manipulován (překládán) téměř všechna ostatní materiálu. Zjednodušení této práce lze dosáhnout vhodným balením a paletizací.

Z toho vyplývá, že úvahy o navrhovaném zásobovacím systému jsou reálná a již za současné situace by bylo možné

organizovat na stupni armády zásobování přes rozdělovací místa. Vhodnými úpravami, především organizačního charakteru a vybavením některých týlových útvarů a zařízení potřebnou technikou, vytvářet pak další odpovídající podmínky.

Uvažovaný zásobovací systém — rozdělováním převážně části zásobovací proudů v rozdělovacích místech mimo prostor PAZ — splňuje do značné míry dva důležité požadavky: urychlení zásobovacího procesu a úsporu sil a prostředků.

Nevýhodou tohoto systému je vytváření zásobovacích proudů z řidičů s vozidly různých jednotek a útvarů. Přitom k dalšímu narušování organizační struktury bude docházet i přiřazováním vozidel s dalším, společně přisunovaným materiálem. To je však problém, který není jasně formulován ani za současné situace a na sestavování proudů jsou kladeny různé požadavky např.

— k dopravě používat na stejný materiál stejné jednotky s odůvodněním, že velitelé a řidiči se znají s příslušníky skladu, znají požadavky kladené na přepravu daného materiálu a tím se zvýší i jejich odpovědnost za tento materiál;

— k stejným svazkům (do výdejních míst) používat stejné proudy. Velitelé dopravních jednotek znají situaci a směr bojové činnosti svazku, znají se s funkcí nářímí týlu svazku, automobilního praporu a divizních skladů;

— vytvořit jednotypové jednotky a tím zjednodušit technické ošetřování vozidel.

Tyto důvody jsou jistě pravdivé, vzájemně si však odporují. Vezmeme-li ještě v úvahu potřebu centrálního racionálního využití dopravních prostředků a úměrného provozu vozidel s různými druhy materiálu, konstatujeme, že uplatňované požadavky lze respektovat jen jednotlivě, nikoliv obecně.

Zavedením týlového svazku a úprav zásobovacího procesu se některé požadavky splňují, některé problémy se ale dále prohlubují. **Rozhodujícím a tedy převažujícím požadavkem však musí být zjednodušení řízení, zrychlení a zefektivnění celého zásobovacího procesu.**

Podstatným nedostatkem je i značně vyšší nápor v manipulaci materiálem na stupeň svazku, což by si vyžádalo odpovídající organizační a některé další opatření.

Bojujeme proti nebezpečí války vážně a upřímně zejména proto, poněvadž bojujeme-li proti válce již před jejím vypuknutím, tím spíše se nám podaří po jejím vypuknutí přeměnit válku imperialistickou ve válku občanskou. Mimoto Sovětský svaz potřebuje skutečně mír, neboť každý okamžik míru zesiluje pozice Sovětského svazu, jeho odolnost a schopnost obrany.

Konečně je tu otázka: Jsme proti válkám vůbec? Také v našich řadách vyskytuje se tento vulgární pacifistický názor, že jsme proti válkám vůbec. Jsme proti válkám imperialistickým, ale jsme pro válku revoluční, pro válku občanskou. Bojujeme proti imperialistické válce proto abychom utvořili předpoklady pro válku občanskou.

(K. Gottwald, z referátu na V. sjezdu KSČ dne 18. února 1929.)